

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Explicatio in epistolas et evangelia, quae tot anno cantantur - Cod. Ettenheim-Münster 164

Erndlin, Joachim

[S.l.], 1624-1638

Dominica III.

[urn:nbn:de:bsz:31-114264](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114264)

Quasita circa textum.

DOMINICA III^a

post Epiphaniam.

370

Cum descendisset Jesus Math 5.

Quasitio 1^a solitè hoies in plano legere, ideoq; ut defendat de monte prius debent ascendere. Jam quod dicitur Christus cum in montem ascendit potest defenditur: ad hoc dicitur S. Hieron. Jam. 6. in fide oriam si uolueris Christum hanc dare. predicatoibus, ut pium quod ad populum dicat, uita deserat, cupiditatis nauas abijciat, uirtutum montem ascendat, de quo Isai. 40. super montem excelsum exanctis, tu qui euangelizans hunc montem ad caelestia rigant, cum dicit agant exemplo moysi, multis quibus dicit uitas ab eo impetunt, in lege eius merentur dies ac noctes, pios a defendant, & collectas in meditatione meritis spiritualibus tanquam boni fructus qui disponant auditoribus. Non sit eis cura saluti suae propria, sed de aliena sibi missa sint solliciti. Hoc in suo genere, faciebant Romani accuratissimi, & se tuebantur & socii, atq; hoc modo uiciorum bonorum atq; utilium nomen se robantur colligere. Clarissimi uiri uiae claritatis, ac aeterno temporibus uicinis, hoc sibi amplissimum, pulcherrimumq; dicebant ab hospitibus, clientibus, suis, ab extrinsecis nationibus, quod in amicitia, ditiorum populi Romani essent, iniurias propulsare, & uicibus fortunatis defendere.

Quasitio 2^a Luc. 13. & Num 5. prohibentur leprosi sanos accedere, ne contagio suo eos laedat, quomodo ille catus huiusmodi nobis meminit presumptit appropinquare Christo, & discipulis eius: tunc enim uirum erat, ut Christi ostensa manu eum tangeret. Et hic non quod aliquid difficultatis. Sed potest excusari dicendo Impulit eum necessitas quod huiusmodi legem, tunc quia legem non excludit necessitas, tunc quia erat de eo parte sanorum necessitas ne acciderentur, & leprosi alii deam uicari sunt, eto non auferuntur Luc 17. bicamus quod leprosi hunc non uerba quod male legatione spectasse non phibentis aug. In ad sanos quod se phialibus non poterant et suos tunc yomace quod christum. Quod ce crederet. aliter potest uidebat lepra sua non ulla remedio nati depelli potest. quomodo esto potuisset, et huc non potest lepra sua auferendo spectat in is domus. quia ille christus in terra degenet nichil et non agere uolebat auferri uicem, & plus potest et phialibus, atq; et quibus est minus uigere. Hinc ad se.

Quasita circa Sextum

archidiano voluit quia non erat, nihil sine eius consensu, & exploratè in mensa infirre. Hinc hic unde supra modum offendant atatis huius lectarij. Res n' designat, Christus Uratoris à se facta iudicio & censura subijcere sacerdotu' vestra: Hi u. iudicia & dogmata suo subijcere detestant iudicio Ecclia vili? Quid superbius? quid à Chrò inodiosè alienius? Paulij, apli: nam Paulus qui se certò sciebat ad Gal 2 ab eodem Chrò plene' Doctus, & tñ iubente n' re hinc utriusq' Ierusalem, & Euangelij quod docebat examinandu' dare aplò Petru.

Quasita 9ª Leprosus spiritualis quis dicitur, & qui curari debet? Leprosus quilibet quiq' spirituale q'bat' p'ba signat, ut Barrofini ut plurimum fit pitum seu vitium quodcumq', adumbat, cu' mox ob eadem, quod fiat illa, sic vitium seu potum quodcumq', nullo sit contagiosu', et ad imitationem gl'e trahatur Eccl 13 Qui atigerit pram inquinabitur ab ea, & qui coitat superbo induet superbia. Et quod leprosus n' inuestratus inter leprosus alios h'rens, nunq'm curabitur, pp manantem g'itudo ab ijs g'ationes, ab ijs a. cedens, p' bonitate nãe statui bono restitui ad eundem modu' p'ba n' du' ni profundu' lapsus uolere iudon socios deprauatos, bonis a. se aggre- gans eludere bonu' potius. Utq' sic peculiaris modus, quo curandus est, p'ba transcendentem illu', qui est mutuatm mentis praua p'ba liby à h'rs impetrare. Duramus inuitu' à faga seductora, p'ba naa sic est aut s' Chrys. in Mark. ut quoties bonus malo g'ungit, n' ex bono malus melioratur, sed ex malo bonu' g'amineq'. Seneca a. Ep. 104 si uis qui uitijs longe à uitijs exemplis uident, du' est; habetis timor, quamdiu cu' superbo querebiris, m- tendens libidines suas adu'trou' fodalicia, cu' tatonibus uis, cu' serate, cu' t'none quereare.

Quasita 10^a Quid ista breuio aliqui p'nt q' d'q' uelut? Ex n' certe Zoies, ad huc terra' molentes, quamuis reges sint, & Imp: quibus aci paramia. N' q'dais g'tinget quod opaueris; magnu' malus' est, si quidquid uolunt id possint, aded' imby & d' d'abilibus se p' aguntur cupiditatibus. No, tu illud artis tollas, & sonu' est q' fidu' n' p'nt ut immo'ralita' t'z. Multi uolent p'p'no'ni carere uicere, nec unquam mori, at

Quasita circa sextum

loquitur. Nescit portare se contra ingentes sarcinas
 peccatorum, alia superbia, aliam luxuriam: n' considerat
 membra sufficiens n' se mala, sed bona insuper. Ite facti
 Suda Math. 23. d. c. 3. Omnis arbor q' n' facit fructum
 bonu' excidetur, & in igne mittetur. Multos item se videre
 satis bonos, qui n' sunt, sed appensi in statera' diuini Ju-
 dicij inueniuntur minus habentes, ac filio Nabuchod' 2°
 notus Dan. 4. Idemq; nihil melius, qua' summum ca-
 pite, ut medium saltem Baboanus, ficut monet Eulofius
 2. 9. Quidquid est manus tua instantis operare, p'fer
 tui cu' in prosequendi illis terrenis, uij quisqua' dicit
 sufficit, sed magis ad hoc pluribus iuramentis in iudi-
 cio. & ad emnaturus ad dios, qui fidem, & Notitia'
 proficiunt se hinc eternu'. Magna apud Homines
 infamia. A magnus contemptus Lapidari. Siue aspergi
 bonis stercoribus, et in maiorem adhuc moueret in uita'
 altera, qui otio torpenti negligit ni pati uelit nolit
 bene, dare se uirtutis operibus, per que' interminabi-
 lis gloria auget.

Quasitio 16. (an Oritus u' adijt domum Cen-
 turionis, cum tu' promiserit? Et quia sub conditioe'
 tu' promisit, dummodo hic Centurio nouo quoda', & insigni
 actu, u' permoueat me ad quodendum quod flagit at;
 profertione u' exoptata. Hinc a. Conditio probata n'
 est, sed ablata, qui ille ait. Tunc n' fu' dignus, ut inter
 sub sortum meum, sed tunc di' uerbo, quod certe a ma-
 gna fides profertur est. Non tunc promissu stare'
 tenetur, qui prestat, quod promisit, sed multo magis qui
 prestat aliquid melius. Unde si uouisti Calicem an-
 gustum, satisfaci' Oro & uoto, si det aeru'. Jam si
 n' fecit Christus quod pollicitus fuerat, quia impleta n'
 est conditio, quam subintelligibat; qua' fronte au-
 dere Hancio promissiones diuinas exoptare, qui conditio-
 nes expressas ab eo positas u: q: obprobrium man-

penitentiam bona opera fatentur se non implere,
sed nec adimplere posse.

Quaestio 17^a. Puer Centurionis eratne filius
suis an seruus? & hoc ita puer utramq; possum
significare, filium quidem, ut Luc 11. Pueri mei mecum
sunt in cubili, neg. n. serui ad cubile dñi admitti
consueuerunt, modo serui ut Luc 1. suscepit Israel
puerum suum. Utium hic significat meritum est. Oportet
dit a. quantum curam & filiorum patris, ualde agros
tantum, & seruum homini gerere debeam iuxta
illud ubi maius est periculum, ibi cautius est agendum
1. 1. ff. de Carb. quia certe fit ut diligenter ualde
& fidelia obsequia sentiant cu' Moschouitis, quos scribit
Gagninus in descriptione Moschouia tractare ser-
uos suos humanissime, uicissim a. exquiri tam aditus
ut nisi lugent manu mittant. Audiant haec No-
biles, qui pro inhumanitate tyranni potius, quam
domini sicut dicunt, seruos suos a peccatis non
distinguant, agros plane abiciunt iure suo dicentes
illud 1. Reg. 20. Puer aegyptius sum seruus uiri
Amalechita; de quoque a. Dominus meus, quia agros
fate capi nudius tertius. Placere Philo 1. de special.
leg. dicit Dominos non abuti sua potestate contra
seruos, cauereq; ab insolentia contemptu, & sauitia.
Nam ista non sunt iudicia placidi animi, sed im-
potentis tyrannice exortentis licentiam.

Quaestio 18^a. Ad quid prodesset argumentatio
illa Centurionis. et ego homo sum sub potestate con-
stitutus? & ad confundendos sectarios, quibus cum
dicitur cogere terra non molesti ferre, quod subditos suos re-

Quaestio
dicitur ad
etiam ad
consequens
ni ad diuina
& omnes
mentis proce-

Quaestio 19^a
quod in Israel
indignationem magis
bat habitus in fortibus
iorum, quod subditos
fanditatis & miracula
lectores est istos
religiosos & alienos
fuit aut 5 Aug. de
quam qui male esse
uoluit. Admirationem
prospicit: id ualde
pro reuerentia diuina
istum, quam istos
pauis agunt
de qua Theol. Max
coffit. Plurimum
natis. Sicut gotica, u
fiano qui Colapho p
coffit. noscitur
bono tempore. Aut
qui quo conuenit p
fandit in mare p
qui non uolentur
de regibus & populo

Quasita circa Tertium 350
debet recurrere ad Galatios, tanquam ad mediatores,
ideoq; nec sermō quō aliquid impetraturi ad nos sanctos
confugimus, episcopus, non esse argumentandum ab huma-
ni ad divina argumentatus sicut Centurio. Et idq; utiliter
et omnes parva parabola Evangelica per rursusmodi argu-
menta procedunt.

Quaestio 19^a Haec Verba Non inveni tantam
fidem in Israel quā proferunt, ac continent. Et
indignationem magnam contra Israelitas, quos oportet
habere litius et fortius, quam gentiles credere in Christum, ob ma-
iorem, quam habebant notitiam, de eius sublimi doctrinā,
sanctitate, et miraculis. Et uniuersim loquendo grande
dedecus est deterioris esse, qui deberent esse meliores: s.
religiosos et Clericos alios, quā laicos. Nemo in Ecclesia
suis aut s. Aug. dist. 84. r. nemo, amplius nouit,
quam qui male agens nomen uel ordinem sanctitatis
habet, et iniquitatem namq; hanc nullus redarguere
presumat. et ualde in exemplum culpa extenditur, quā
pro reuerentiā ordinis patet honoratur. Christianos
etiam, quam Ethnicos. Et tūc non quoties hoc accidit, quā
paucis aequant Xenocratis philosophi Continentiam
de quā Theophrastus 1. 7. r. 3 in cuius lecto cum se collo-
casset Phryne famosa Meretricis mulier nunquam blandi-
mentis eius gotuit, ut fortaretur. aut foratis patien-
tiam, qui Colapho percussus a petulante Juuene hoc tūc
respondit, nossebam d. buisse me galicā communitem
domo egredi. aut Oratoris Thebani q̄romptum poruicaram,
quō quo commedius philosopharetur nigentem carum
famma in mare praecipitavit. aut Saltem Justiam
qui ne uiolaretur lō de oculis duobus ad altero euen-
tis rogatus à populo ut unicum filio proprio ad alterum

Evangel. Omnia III^a post Epiphan
 no. fueret unum sibi erat Luero 2. de legibus.
 Aut fidem datam Attili Reguli, qui cum promissis ad
 Carthaginenses se rediturum à quibus parari sibi scilicet
 formenta gravissima, nihilominus rediit, & crudelissi-
 ma morte interfuit. Val. Max. l. 7. c. 2.

EVANGELIUM
 Dominica IV^a post Epipha-
 niam.

Recitatur ex Sancto Math. c. 8. a. u.
 23. Appendente Jesu in nauiculam usq. ad uersum
 uigintiimum septimum. Historia est de sedata Maris
 tempestate, qua & Marcus narrat c. 4. & Lucas
 c. 8. res gesta ueterum ante doctrinam parabola-
 rum, prout Mathaeus habet, qui eas primum refero
 c. 13. unde Marcus & Lucas omisso ordine rem his
 tum describere, Mathaeus etiam ordinem, q. secutus
 ut sentiant sanctus Augustinus, & sanctus Chrysostomus,
 hoc enim transfretatio non potuit facta esse
 post parabolas, cum hoc proponens Christus Dominus
 fuerit, in quem factum Mathaeus narrat dimissis
 postea turbis domum uenisse; item etiam ex Ma-
 theo habemus Christum Dominum post transfre-
 tionem scribere ea, qua Lucas & Marcus memorant
 itraing. uenisse, & paulo post uocasse
 Mark 9 & tandem cum parabola. sunt dicta aut
 iam 12 apli ut uidetur et apud Marcum c. 4. quare
 cu' Marcus ait Christum illa die iam sero esset factum
 transfretatio deum fuisse pro illo tempore quo in Gallos
 uocabatur quod Lucas indifinito indicat dicens una die.

205
319

Evangel. Inica 4^a post Epiph.

pro dicitur ac horum genus ad salutem extendit
Matt. 10. Mar. 4. et Luc. 8. Christus in hoc mari turbas
docuit Luc. 5. petrus copiosam piscationem fecit Mat. 19.
id est cum mergi cepisset salvatus est;

Quaeritur 1° utrum sola Christi navis an et alia
navigavit? Christus cum aliquo tempore ut apparet de
cuiusdam sub vespera, iussit placare, et transire ad
miseram turbam, unde ita ut erat in nave manens, offus-
sus est non iam in navim, sed in altum deductus, hoc si-
degitat et assumunt quod hic Mar. 2. 36. id est indicat
non omnem turbam abesse, sed alias navis Christi navigio se
invasisse, cum enim et alia naues erant cum illo, et testatur
in quibusdam Christi tunc navigium tempestate iactatum esse
quod non verisimile

Quaeritur 2° In des et quare exorta sit tem-
pestas? Venti sine dubio naturaliter commovebant
mare, et ortu tunc illorum imperio Christi avertit et tri-
plex et feda unde Angeli fortassis illas quas phison
ardem offignant et halitus edulerunt hinc igitur
ne hoc et q. tunc magna, ut clare docent Evan-
gelista, nisi dea placat ortu esse in casu summo de ma-
turalibus, vel et demone, conitate cum profita-
utiqz et permissione tunc, praesertim cum postea comi-
natus sit et increpavit. Jam S. Ambrosius ait hoc
procedat factas esse pro iudaei sed non constat utrum
eo tempore improbus fuerit, et veritas quoniam, hoc
philactis a iudaei tunc contigit, vel permissio ut
discipuli ad tentatas excederetur et perimere
in fide confirmarentur. Circa et alii simul navigan-
tes, unde et postea dicitur prohibitor omnes, quales
est hic, quia venti et mare obediant ei, non sine
quodam timore reverentialis; Inter haec porro pericula
Christus in puppi super arctos vel stans vel ambulans

Quaeritur
et quare, vel an
et quare veli sed
tunc in mari libere
navigavit? Hoc
pericula? Hoc
sed effectus simul et
philactis et post
deus solus omnipotens
in nihilum abduci
quod veli, car
nari imperavit, h
ut demeritis possi
navigavit
navigavit g
ambo veli et sed
reprehendit tranqu
quod veli sed
hinc et tunc
servantibus, postea
tunc et pericula p
fugavit et corpus
magis avari p
circa saltem in
salvare, ut post
quis tunc veli et
nove eto salit
aliqua erigunt
M
de aliis motibus
de passionibus in po
nihil possit. hoc hor
una g. de tribul
paravit hoc.

Quasita Circa Sextum.

354

et vulgare. vel ex ligno fabricatum, dormiebat uero
et somno naturali sed uoltario tu et procurato, men-
tuq; interim libera et expedita.

Quaritur Quomodo Christus uentis et mari im-
perauerit: Vnde et constat uerbis opternis
sed efficit simul ut uenti poverent, et mare, quod
alioquin et post sublatos uentos agitari aliquam
die solet, conuulseret, neq; opus est die uentos oio
in nihilum redactos, poterant. u. q. h. a. l. a. s. u. illos res-
pente resolui, uarie dissipari et auertere. cu
ueri imperauit huius rebus nunquam uigentia p. d. i. y.
ut demonibus ipsi se se ex illo et suscepto impio loco
mouerunt

Quaritur 2o. Quia discipuli sine reprehensi a Christo
ante uel post redatam tempestatem? s. Matt. proponit
reprehensi tranquillati alij u. duo euangelista post
ponant sed dicitur ut id quod h. Matt. uidelicet quid
timidi estis et dicitur fuisse a Christo adhuc uentis et mari
feruentibus, postea a Christo reprehensor quod timo-
rem eo procedere permiserint, ut aliquo modo fides
fegerit, et consequenter quoq; fiducia, unde et timor
magis auereri potest. Crederent porro antea di-
cipuli saltem impliciti p. d. n. u. m. et dormientem
saluare, ut potest uiam tot mirabilia uiderent
quia t. n. d. a. l. t. e. r. a. d. i. c. a. b. a. e. r. a. t. a. f. i. d. e. p. t. e. t. e.
t. m. o. u. a. t. u. s. u. b. i. t. a. r. e. c. a. p. e. r. u. n. t. q. u. o. d. f. a. c. i. u. n. t.
aliqui erant moti anemorum appetu

Moralia

de di. ai. motibus et tempestatibus uarijs uentis.
de passion. 3^m de Pubulationibus et agitatibus. 1° 2°
in illis post. per hor. euang. n. 2. et sequens. 1° 2°
con. 2. de tribul. 3^m de persecutionibus Ecclesia
(carnis) con. 2. p. 1. 2. 3. Bozic. de signis.

